

**Biuletyn
Koła Miłośników Dziejów
Grudziądza**

Numer 17 (22)

Rok II

Data odczytu: 16.6.2004

Data wydania: 17.6.2004

Eugeniusz Chmielewski

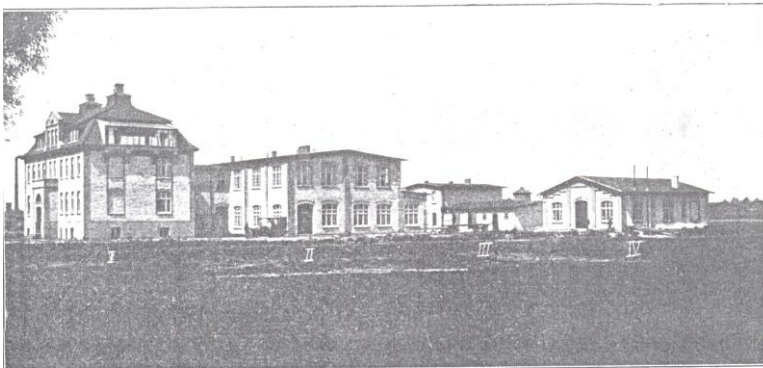
Drukarnie i Zakłady Graficzne Wiktora Kulerskiego.

„Gazetę Grudziądzką” wydawaną od 2. października 1894 r. Wiktor Kulerski drukował w wynajętych pomieszczeniach magazynowych u stolarza Karla Hapkego, przy Rynku Zbożowym nr 7 i 8 (obecnie Al. 23 Stycznia). Początkowo posiadał tylko 2 ręcznie napędzane maszyny drukarskie – jedną do gazet i drugą do wizytówek i kart ślubnych. W Grudziądzu w tym czasie nie było jeszcze prądu elektrycznego (elektrownia powstała w latach 1898-99). Naciski wrogo nastawionych Niemców do działalności Gazety Grudziądzkiej spowodowały, że właściciel wypowiedział Kulerskiemu umowę o wynajem lokalu z dniem 1. kwietnia 1898r. Przypadkowo udało się Kulerskiemu odkupić od małżeństwa de la'Grange, nieruchomości w dobrym miejscu, również przy Rynku Zbożowym nr 2 i 3. Nabyta posiadłość o powierzchni 2500 m² składała się z dwóch piętrowych budynków przy ulicy, budynku gospodarczego, szopy i ogrodu. Nowe pomieszczenia umożliwiały na wygodne rozmieszczenie urządzeń technicznych drukarni. Urządzono należycie redakcję i administrację. W 1901 r. Kulerski instaluje 16. stronicową maszynę rotacyjną. (25000 gazet w ciągu godziny). Nabywa także 3 maszyny dociskowe do druku obrazów kolorowych. W okresie od 1898 do 1912 r. liczba stałych abonentów gazety wzrosła z 4720 do 92140. Zakłady zatrudniały przeszło 100 pracowników, w związku, z czym ówczesne pomieszczenia były niewystarczające.

W październiku 1910 roku Kulerski nabył w Tuszewie przy Drodze Łąkowej, obszerne 34 morgowe gospodarstwo płacąc 44000 marek. Do posiadłości prowadziła polna droga, brak było wodociągów, kanalizacji, elektryczności i gazu. W ciągu trzech lat Kulerski wybudował biurowiec, drukarnię, magazyny i elektrownię kosztem 440000 marek. W suterynie budynku administracyjnego mieściły się, pomieszczenia socjalne dla personelu, piece centralnego ogrzewania i hydroforownia. Na parterze znajdowały się: pracownia W. Kulerskiego administracja, księgowość, kasa, dział ogłoszeń i ekspedycja. Na piętrze była redakcja. Oprócz sali obrad urządzono 6 pokoi dla redaktorów. Na drugim piętrze mieściły się: kliszownia, dział fotograficzny oraz pomieszczenia magazynowe. W drugim budynku była drukarnia, połączona z biurowcem za pomocą korytarza łącznika. Na parterze w jednej hali maszyn, znajdowały

się dwie maszyny rotacyjne, a w drugiej cztery maszyny płaskie do druku barwnego. Na piętrze były dwie zecernie: ręczna i maszynowa z linotypami, odlewnia czcionek, stereotypia i magazyn papieru. Drukarnia oraz biura wyposażone były w nowoczesne na owe czasy urządzenia jak: telefony, maszyny do pisania, zegary do stemplowania rękopisów i korekt. W 1918 roku Kulerski posiadał własną bocznice kolejową i składnicę papieru przy Drodze Łąkowej. Od 1924 r. drukarnia nazywała się „Zakłady Graficzne i Wydawnicze Wiktora Kulerskiego”.

Jubileuszowy kalendarz wydany z okazji 301ecia istnienia Wydawnictwa podaje, że drukarnie Kulerskiego od 1894 do 1924 roku zużyły 827 wagonów papieru. Po 1930 roku tj. w okresie kryzysu i zastoju w drukarstwie Zakłady zaczynają podupadać. Maleją a roku na rok obroty. Spada ilość zatrudnionych, z 143 w 1930 r. do 105 w 1932 r. W 1932 r zaprzestano także drukowania, książek. Po śmierci Wiktora Kulerskiego w 1935 roku Zakłady przejął syn Witold. Gospodarka nowego właściciela doprowadza Wydawnictwo do ostatecznego upadku. W maju 1938 roku Gazeta Grudziądzka zostaje przeniesiona do Poznania. Zakłady z częścią inwentarza pozostały w Grudziądzu, gdyż były pod nadzorem sądowym. Podczas okupacji maszyny wywieziono, a w pomieszczeniach urządzono magazyny. W 1945 roku w czasie wycofywania się wojsk niemieckich, budynki wysadzono w powietrze.

Zakład wydawnictwa Gazety Grudziądzkiej
I. Redakcja i administracja. II. Drukarnia. III. Składy papieru i książek. IV. Elektrownia.